
Jaarverslag 2020

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
's-Gravenhage

31 maart 2021

Inhoud

Bestuursverslag	3
Jaarrekening	15
Balans per 31 december 2020.....	16
Winst- en verliesrekening over 2020	17
Kasstroomoverzicht over 2020	18
Toelichting op de jaarrekening	19
Overige gegevens	44
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	45

Bestuursverslag 2020

Voorwoord

Het jaar 2020 was in veel opzichten een bijzonder, en hopelijk éénmalig, jaar. Niet alleen hield COVID-19 de samenleving in haar greep, ook de aanhoudende lage gasprijzen waren een flinke uitdaging voor de NAM en hebben mede tot een verliesgevend jaar geleid. In combinatie met het besluit om de gaswinning uit het Groningen gasveld in 2022 te stoppen was dit aanleiding voor het doorvoeren van een verdere afslanking van de NAM organisatie in zowel 2020 als 2021. Deze reorganisaties zullen de NAM wendbaarder maken en financieel gezond houden om zowel de maatschappelijke als de zakelijke uitdagingen die onze portefeuille van olie en vele kleine gasvelden met zich meebrengen, goed aan te kunnen. Hiermee zal de NAM in staat zijn om ook in de toekomst winstgevend te zijn en succesvol in het leveren van energie in een veranderende en competitieve markt.

We kunnen heel trots zijn als bedrijf dat we in 2020 in staat zijn geweest om onder zeer uitdagende COVID-19 omstandigheden en met alle bijbehorende restricties, zonder onderbrekingen of storingen de Nederlandse zorginstellingen, huishoudens en bedrijven van de noodzakelijke energie te voorzien. Onze prestaties op het gebied van veiligheid, de beschikbaarheid van systemen en algehele productie waren daarbij indrukwekkend en beter dan in voorgaande jaren.

De NAM is er ook in 2020 in geslaagd de productie uit kleine velden op niveau te houden. Daarnaast zijn twee kleine velden in West Nederland in (nieuwe) productie genomen. De komende jaren blijft de NAM zich inzetten om de gaswinning op land en op zee voort te zetten. Gas en olie zullen nog lang onderdeel zijn van de Nederlandse energiemix en er blijft daarmee een noodzaak om nieuwe gasvelden in ons eigen land te ontwikkelen. Binnenlands gas is circa 30% minder belastend voor het klimaat vergeleken met geïmporteerd gas. Daarnaast levert binnenlandse gasproductie banen op, geeft meer leveringszekerheid en is goed voor de staatskas. Wij realiseren ons echter ook dat de gaswinning in Nederland op land onder grote maatschappelijke druk staat, met name door de angst voor aardbevingen en mogelijke schade. Als bedrijf houden we rekening met deze gevoelens en zijn daarom duidelijk omtrent ons beleid voor wat betreft schade (insluiten van een klein veld bij een aardbeving boven 3,0 op de schaal van Richter of herhaaldelijke kleinere aardbevingen) en het delen van de opbrengsten met de regio. Dit heeft zich ondermeer vertaald naar een goede afspraak in Ternaard, in Noordoost-Friesland waarbij we samen met de regio en de overheid zijn gekomen tot afspraken waarin toekomstige gasproductie bijdraagt aan het financieren van de lokale energieagenda en er duidelijkheid is wanneer we wel/niet veilig gas kunnen winnen.

Naast de productie van aardgas is de NAM op dit moment ook druk bezig met het opruimen van voormalige productielocaties. Dat doen we zowel in het Groningen gasveld als elders in uitgeproduceerde kleine gasvelden. Het opruimen van oude locaties wordt een zeer belangrijke activiteit voor de NAM in de komende decennia. Bij de voorbereiding van het opruimen kijken we ook naar mogelijkheden om de locaties te hergebruiken en om bijvoorbeeld in te zetten voor lokale duurzame energieprojecten. Deze intenties worden door de omgeving met groot enthousiasme ontvangen en leiden tot nieuwe samenwerkingsvormen en kansen. Een sprekend voorbeeld van een succesvol hergebruik van een oude locatie is de voormalige 30 hectare grote NAM GZI locatie in Emmen waar in 2020 een 12 MW-zonnepark is geplaatst. De voornaamste rol van de NAM in de energietransitie is, naast de inzet van onze kennis en infrastructuur voor dergelijke lokale projecten, vooral om binnenlands aardgas te blijven leveren zodat minder geïmporteerd gas en kolen hoeven te worden gebruikt. De NAM werkt tegelijkertijd hard verder aan de verduurzaming van de eigen operaties, zowel op land als op zee.

In Groningen zijn de versterkingsoperatie en de schadeafwikkeling in 2020 volledig in publieke handen gekomen. Daarmee is de NAM compleet op afstand komen te staan. In juli 2020 zijn de regelingen die de NAM nog onder haar hoede had (nieuwbouwregeling en waarderegeling) overgegaan naar de Nationaal Coördinator Groningen. Ook is de onafhankelijke schadeafhandeling voor kleine velden geregeld met de komst van de Commissie Mijnbouwschade.

De afname van de productie uit het Groningenveld leidt zoals verwacht tot minder seismische activiteit. De NAM constateert dat het aantal schademeldingen dat wekelijks bij het IMG wordt ingediend nog steeds op hetzelfde niveau blijft. Ook is er sprake van een toename van het gemiddeld toegekende bedrag per schadeclaim. De NAM is aansprakelijk voor schade die is ontstaan door aardbevingen als gevolg van het winnen van gas uit het Groningenveld en zal daarom de terecht doorbelaste kosten in lijn met onze aansprakelijkheid blijven betalen. Echter we zullen ook duidelijk aan de overheid aangeven wanneer kosten die los staan van onze

aansprakelijkheid toch aan ons worden doorbelast en we zullen acties ondernemen om deze kosten vanzelfsprekend niet te hoeven dragen.

Tot slot wil ik hier de grote en positieve inzet van alle NAM-medewerkers, onze samenwerkingspartners en onze leveranciers benoemen. Mijn oprechte dank gaat uit naar hen voor alle continue inspanningen in een bijzonder uitdagende periode voor ons bedrijf.

Johan Atema
Directeur NAM

1. Algemene informatie

Missie

De missie van de NAM is het leveren van energie. Naast het ontwikkelen en produceren van olie en gas op land en op zee kijkt de NAM naar duurzame energieoplossingen voor de toekomst. De NAM is betrokken en streeft er naar haar activiteiten zo veilig en efficiënt mogelijk uit te voeren, zonder negatieve gevolgen voor mens en milieu.

Over de NAM

De NAM is een joint venture tussen Shell Nederland B.V. en ExxonMobil Holding Company Holland LLC, die elk de helft van de aandelen houden. Voor verdere details over groepsverhoudingen wordt verwezen naar pagina 18 van dit jaarverslag.

Shell Nederland B.V. is de bestuurder van de NAM. Johan Atema heeft als directeur de dagelijkse leiding. De NAM heeft een Raad van Commissarissen ("NAM Raad") die bestaat uit zes commissarissen. Iedere aandeelhouder benoemt drie commissarissen.

De NAM is vergunninghouder van de winningsrechten van bepaalde geografisch afgebakende gebieden op land (bijvoorbeeld: Groningen, Noord-Friesland) en van zogenaamde blokken op zee (bijvoorbeeld K14, LO2). Gas- en oliewinning wordt meestal in samenwerkingsverbanden met andere partijen uitgevoerd waarbij de NAM vaak de operator is. De operator is de partij die het veld namens het samenwerkingsverband ontwikkelt en produceert.

De NAM is actief in de gehele levenscyclus van gas- en olieactiviteiten, namelijk het opsporen, boren, ontwikkelen, produceren en ontmantelen van gas- en olievelden. Om deze activiteiten uit te kunnen voeren, wordt veel hoogwaardig onderzoek uitgevoerd. De opgedane inzichten worden toegepast om de steeds kleiner wordende velden economisch te kunnen exploiteren en op te ruimen. Hiervoor wordt samen met gecontracteerde partijen ook nieuwe technologie ontwikkeld. Daarnaast worden de NAM assets en kennis ingezet waar mogelijk in het licht van de energietransitie.

De bedrijfsactiviteiten van de NAM worden onder leiding van de directeur uitgevoerd door twee zogenoemde "assets", te weten OnshoreNL (Groningen en kleine velden op land) en ONEgas (kleine velden op zee). OnshoreNL is een samenvoeging van de voormalige assets Groningen en Land en is per 1 januari 2020 effectief geworden. De assets richten zich op gas- en olieproductie en worden ondersteund door verschillende bedrijfsfuncties: Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en milieu (VGWM), Ontwikkeling en Technische Integratie, Commercie, Financiën, Inkoop, Juridische zaken, Personeelszaken en Communicatie.

Personele bezetting

Per eind 2020 zijn 1.120 medewerkers werkzaam binnen de NAM, per eind 2019 waren dit 1.281 medewerkers. De NAM streeft naar diversiteit in haar personeelsbestand.

Gedragscodes

De NAM heeft een interne gedragscode die een expliciete beschrijving van de normen en waarden bevat voor het gedrag van alle mensen die namens de NAM handelen. Dat zijn in de eerste plaats de NAM-medewerkers. De code geldt ook voor de medewerkers van gecontracteerde partijen, dienstverleners en adviseurs. De code onderstreept niet alleen het belang van normen en waarden bij de interne besluitvorming maar ook het belang van dialoog met de omwonenden van de productielocaties en andere belanghebbenden die mogelijk gevolgen ondervinden van de NAM activiteiten. De Nederlandse gassector (NOGEPa), waaronder de NAM, heeft de Gedragscode gaswinning kleine velden getekend. Deze gedragscode is tot stand gekomen in nauw overleg met betrokkenen bij projecten en geeft algemene richtlijnen voor het zorgvuldig betrekken van de omgeving bij gas- en olieprojecten uit kleine velden op land.

Veilig werken

Veiligheid is het belangrijkste uitgangspunt van het beleid van de NAM. Bij werkzaamheden nemen we maatregelen om naast de veiligheid van de medewerkers ook de veiligheid van de omgeving te waarborgen. Veiligheid van de operaties kent langlopende programma's die doorlopend op de agenda staan van het

management en de medewerkers. De kern van dit beleid is dat alle medewerkers zich houden aan de “Life Saving Rules” en dat de betrouwbaarheid van de NAM installaties wordt geborgd door strikte onderhoudsprocessen en -procedures. Veilig werken wordt ook actief uitgedragen naar de bedrijven die voor de NAM werken.

Toekomstbestendigheid en externe oriëntatie

De NAM blijft voor een belangrijk deel voorzien in de Nederlandse energiebehoefte. De aardgasproductie speelt daarbij veruit de belangrijkste rol. De NAM is dit moment nog steeds de grootste aardgasproducent in Nederland en neemt meer dan de helft van de totale productie voor haar rekening. Naast een belangrijk onderdeel van de energiemix is gas tegelijkertijd dé energietransitiebrandstof om de energietransitie in Nederland mogelijk te maken. Verder blijft de NAM met haar locaties, infrastructuur en kennis en kunde de energietransitie in Nederland ondersteunen. Bij haar activiteiten blijft de NAM inzetten op CO₂ reductie.

Met de versnelde sluiting van het Groningenveld is de focus van de NAM voor een groot deel komen te liggen op aardgasproductie uit kleine velden op land en zee. De voordelen van aardgas worden door de minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) in het publieke domein onderstreept. Ook ontstaat er in het publieke domein meer draagvlak voor het gebruik van aardgas om daarmee de energietransitie haalbaar, betaalbaar en betrouwbaar te houden. Nu het Groningen gasveld na het voorjaar van 2022 alleen nog als reservemiddel zal dienen, is het belang van de overige velden in Nederland nog groter geworden. Veel gasvelden zijn in de laatste fase van hun productiecycclus aanbeland. Door het hiermee samenhangende drukverlies neemt de produceerbare hoeveelheid gas af. Het veilig en verantwoord in productie nemen van nieuwe velden blijft daarom belangrijk.

Hoewel de gasprijzen inmiddels een duidelijk herstel laten zien ten opzichte van vorig jaar, dwingt de volatiliteit van diezelfde gasprijzen de NAM om nog meer op de kosten te letten en de uitgaven terug te brengen. Naast de in uitvoering zijnde reorganisatie kijkt de NAM in dat kader ook naar mogelijkheden om onrendabele productielocaties op land en platformen op zee eerder in te sluiten of kosteneffectiever in te richten.

Eind 2019 is de NAM in Ten Post gestart met het opruimen van de NAM locaties van het Groningen gasveld. Inmiddels zijn verschillende uitgeproduceerde putten in provincies Drenthe en Groningen opgeruimd. Deze activiteit zal nog vele jaren in beslag nemen.

Op het voormalige terrein van NAM in Emmen waar tot 2018 de Gas Zuiverings Installatie (GZI) stond, worden de eerste duurzame energie projecten gerealiseerd. Daarmee wordt GZI Next de eerste energiehub waar met gebruik van bestaande infrastructuur zoals pijpleidingen en zware elektriciteitsaansluitingen invulling wordt gegeven aan de energietransitie. De NAM is voor 30 andere locaties in Noord-Nederland met lokale overheden, lokale coöperaties en andere geïnteresseerden in gesprek over het inzetten van niet meer in gebruik zijnde locaties voor lokale oplossingen op het gebied van de energietransitie.

Medio 2021 wordt een elektriciteitskabel getrokken tussen Ameland en de productielocatie AWG. Daardoor kunnen onderdelen van het platform met elektriciteit worden aangedreven in plaats van gas. Hiermee wordt een forse CO₂ afname gerealiseerd en draagt de NAM ook op deze wijze bij aan de doelstellingen van de energietransitie.

Voor de oliewinning in Schoonebeek bepaalt de waterinjectiecapaciteit het productieplafond. Op dit moment is deze capaciteit onvoldoende om optimaal te produceren. Zoals oorspronkelijk bedoeld, wil de NAM naast de huidige gasvelden in Twente waar nu het productiewater wordt geïnjecteerd, ook een aantal lege gasvelden dichterbij Schoonebeek in gebruik nemen. Hierover loopt op dit moment een MER-procedure. Daarnaast is de 6-jaarlijkse herevaluatie voor de waterinjectie in de Twentse velden op verzoek van de NAM met een jaar vervoegd.

Onze “social licence to operate” blijft de komende jaren van het grootste belang. Aardgasproductie uit kleine velden, of het nu gaat om de productie die in veel plaatsen al vele decennia plaatsvindt of om productie via nieuwe boringen, vraagt om een nieuwe benadering voor het maken van afspraken met de omgeving. De ervaring in Groningen heeft de NAM geleerd dat de impact van aardbevingen door gaswinning een andere relatie met de omgeving vereist. Het is belangrijk om met bewoners en bestuurders in dialoog te zijn om tot voorwaarden voor gasproductie te komen die transparant worden nageleefd. Dat begint altijd met de

voorwaarde dat gasproductie veilig en verantwoord moet zijn. De voornaamste zorgen in de omgeving van sommige kleine velden hebben te maken met de mogelijkheid van aardbevingen als gevolg van deze gaswinning die tot schade aan huizen en andere gevolgen voor de bewoners kan leiden. Sinds vorig jaar is er voor de kleine velden een onafhankelijk schadeprotocol. De NAM is niet meer betrokken bij de beoordeling en afhandeling van eventuele schade.

Een belangrijke vraag voor de NAM is hoe we in de dialoog met de omgeving er voor kunnen zorgen dat de voordelen van gasproductie mede ten bate komen van de omgeving. In Noordoost-Friesland, rond de toekomstige boring in Ternaard, heeft de NAM samen met de overheid en de lokale vertegenwoordigers goede afspraken kunnen maken. De omgeving gaat, wanneer dit een succesvolle boring zal zijn, meeprofiteren van de opbrengsten uit gasproductie. We verwachten in 2021 een investeringsbeslissing te nemen voor het Ternaard gasveld in Noord-Oost Friesland.

2. De NAM in 2020

Productie in 2020

In het kalenderjaar 2020 heeft de NAM in totaal 12,8 miljard kubieke meter aardgas (2019: 20,7) gewonnen. De productie uit het Groningen-gasveld in het gasjaar 2019 – 2020 (1 okt – 1 okt) van 8,6 miljard kubieke meter gas (gasjaar 2018 - 2019: 17,5), valt binnen het door de minister gestelde winningsniveau van 10,7 miljard kubieke meter.

NAM gasproductie (miljard m ³ 100%)	Kalenderjaar 2020	Kalenderjaar 2019	Gasjaar '19- '20	Gasjaar '18- '19
Groningen-gasveld	8,0	15,6	8,6	17,5
Kleine gasvelden op land	3,0	3,0		
Kleine gasvelden op zee	1,9	2,1		
Totale gasproductie 100%	12,8	20,7		
NAM-aandeel gasproductie	7,6	12,3		

NAM olieproductie (aantal vaten x 1 miljoen 100%)	Kalenderjaar 2020	Kalenderjaar 2019
Aardolie	2,6	2,6
Aardgascondensaat	0,5	0,8
NAM-aandeel aardolie en aardgascondensaat	2,2	2,2

Naast de productie van de gasvelden waar de NAM de operator van is ("NAM gasproductie") heeft de NAM belangen in velden die door andere olie- en gaswinningsbedrijven worden geopereerd. Het NAM-deel van de productie uit deze velden was 0,1 miljard kubieke meter gas (2019: 0,1). De NAM-gasproductie uit kleine velden is grotendeels op hetzelfde niveau gebleven als 2019 (4,9 miljard kubieke meter versus 5,1 in 2019).

De NAM en partners investeerden in 2020 circa 82 miljoen euro in de ontwikkeling van kleine velden. Voor het in stand houden van het productieniveau is investeren in bestaande en nieuwe kleine velden belangrijk. Ondanks de volatiliteit van de gasprijzen is de NAM van plan om de komende jaren te blijven investeren. Deze investeringen wil de NAM uitvoeren in goed overleg met belanghebbenden.

Ontwikkelingen in 2020

Ondanks restricties als gevolg van COVID-19 is de NAM er in geslaagd om op land en zee haar activiteiten voort te zetten. Daarmee heeft de NAM een significante bijdrage kunnen leveren aan de Nederlandse energiebehoefte. Op de locaties waar de NAM actief is, is veilig werken en het creëren van een veilige werkplek een voorwaarde. De operationele en veiligheidsprestaties zijn verder verbeterd in 2020, waarbij ook steeds werd voldaan aan de COVID-19 maatregelen.

Reorganisatie

De NAM is in 2016 met het programma “Fit for Future” gestart om de NAM wendbaarder te maken voor toekomstige ontwikkelingen en om een rol te spelen in de energietransitie. Met de COVID-19 pandemie, de lage olie- en gasprijzen en het voornemen om het Groningenveld in te sluiten kwam in het voorjaar van 2020 de noodzaak naar boven dit programma te versnellen en de organisatie nóg ingrijpender aan te passen aan de veranderende omstandigheden.

Gedurende het jaar hebben ongeveer 300 ingehuurd medewerkers en meer dan 150 NAM medewerkers de organisatie verlaten. De NAM medewerkers konden gebruik maken van een vrijwillige vertrekregeling.

OnshoreNL - Groningen

De Groningen gasproductie is in 2020 verder afgenomen en zal na het voorjaar van 2022 stopgezet worden. Na deze periode zal het veld alleen nog maar nodig zijn als reservemiddel. Hiervoor zullen een beperkt aantal clusters operationeel blijven. Het blijft de inzet van het kabinet om het Groningen gasveld zo snel mogelijk na 2022 niet meer nodig te hebben, ook niet als reservemiddel. De NAM is inmiddels begonnen met het ontmantelen van de Groningen gasveld locaties. De eerste 20 putten zijn geabandonneerd en locaties worden klaargemaakt om teruggegeven te worden aan de landeigenaren. Sommige Groningen locaties worden, op verzoek van de lokale omgeving, ingezet voor de energietransitie. Daarnaast is het kantoor Hoogezand eind 2020 gesloten en wordt op dit moment alleen nog maar gebruik gemaakt van de noodzakelijke faciliteiten van dit kantoor.

In 2020 is de NAM volledig op afstand geplaatst van de schadeafhandeling en het versterkingsproces. De nog lopende regelingen, onder meer de nieuwbouw- en waarderegeling, zijn overgedragen aan de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Ook de werkzaamheden van het Centrum Veilig Wonen (CVW) zijn volledig overgegaan naar de NCG.

De meeste lopende rechtszaken zijn in 2020 afgerond. Op dit moment loopt er nog een aantal individuele rechtszaken tegen de NAM, naast twee grotere zaken rond immateriële schade (Dijk c.s.) en waardedaling (WAG). Het is nog niet duidelijk wanneer deze zaken tot een afronding komen.

OnshoreNL - Kleine velden

Gaswinning uit kleine velden op land blijft een belangrijk onderdeel van de NAM portefeuille. Ondanks de afnemende volumes is de totale productie uit kleine velden op land nog steeds relevant. Dit is ook volledig in lijn met het beleid van de minister van EZK om te blijven werken aan het vinden en produceren van nieuwe gasvelden mits dat veilig en verantwoord kan. Om de gasproductie op peil te houden, blijven we zoeken naar mogelijkheden om nieuwe gasvelden te ontwikkelen. Een concreet voorbeeld is het in 2020 overeengekomen gebiedsfonds voor Ternaard als voorwaarde voor de ontwikkeling van dit veld. Hiermee worden aardgasbaten uit de voorgenomen productie gedeeld met de omgeving.

De NAM heeft, onder meer vanuit het oogpunt van seismiciteit, het besluit genomen om voor het Annerveen gasveld, het grootste “kleine” gasveld van Nederland, geen verlenging van het Winningsplan aan te vragen. De productie stopt daarom in 2021 wanneer het huidige Winningsplan eindigt. Naast economische en technische redenen was seismiciteit een argument om geen verlenging van het Winningsplan aan te vragen. Het Annerveen gasveld is verantwoordelijk voor ruim éénderde van de door gaswinning veroorzaakte aardbevingen buiten het Groningen-gasveld.

In West-Nederland is een nieuw gasveld in productie genomen, Spijkenisse-Intra met een totale winbare hoeveelheid gas van 0,12 miljard kubieke meter. Ook het Pernis veld is weer in productie genomen na het boren van een sidetrack die nodig was omdat de bestaande buis verstopt was geraakt met zand. Om eventuele seismiciteit te meten in de ondergrond, zijn op verzoek van de omwonenden een aantal trillingsmeters geplaatst. Eventuele trillingen worden actief gemonitord.

In 2020 zijn de twee oudere lekkages in Farmsum en Collendoornerveen juridisch afgewikkeld. De NAM heeft in de zomer van 2020 een strafbeschikking van het Openbaar Ministerie geaccepteerd waarmee de

strafrechtelijke onderzoeken naar deze lekkages van aardgascondensaat bij het Tankenpark Delfzijl (Farmsum) en enkele tientallen liters ontzwavelingsvloeistof bij Collendoornerven konden worden afgerond. Onderdeel van de strafbeschikking was een vrijwillige bijdrage van de NAM aan de verduurzaming en verbouwing van het dorps huis in Farmsum.

Op een waterinjectielocatie in Twente is op een aantal leidingen corrosie geconstateerd. Uit voorzorg worden alle bovengrondse leidingen door corrosie bestendig materiaal vervangen. Deze corrosie zorgde niet voor een direct probleem op het gebied van veiligheid, maar uit voorzorg worden de leidingen in het kader van onderhoud vervangen.

Omdat een aantal kleine velden in hun laatste productiefase zijn en uitgeproduceerd raken, worden de komende jaren veel locaties ontmanteld en worden de putten afgesloten. In Drenthe en Twente zijn in 2020 verschillende locaties ontmanteld en opgeruimd. De voormalige NAM locatie Tubbergen in natuurgebied Springendal in Twente is in 2020 gesaneerd en wordt in samenwerking met Staatsbosbeheer gereed gemaakt om weer onderdeel van de omliggende natuur te worden. Ook op andere locaties in Nederland worden putten afgesloten. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) houdt toezicht op deze werkzaamheden.

OneGas

Sinds de jaren zeventig wint de NAM gas op zee. De NAM ziet de Noordzee nog steeds als mogelijkheid om groei te realiseren. De NAM blijft dan ook investeren in het zoeken naar, en ontwikkelen van nieuwe gasvelden onder de Noordzee. De NAM heeft in juli 2020 een opsporingsvergunning verkregen voor het opsporen van gas in de Noordzeeblokken B, F en E. Daarnaast was in 2019 reeds een opsporingsvergunning verkregen voor een aantal G blokken.

Afgelopen december heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel aangenomen dat een verhoging van de investeringsaftrek voor nieuwe investeringen in opsporing en winning van gas op de Noordzee mogelijk maakt. Dit is een belangrijke en positieve stap waar lang op is gewacht. Deze fiscale stimulans moet het aantrekkelijker maken om te investeren in gaswinning op zee.

Naast het opsporen van nieuwe gasvelden onderzoekt de NAM mogelijkheden om de productie uit bestaande gasvelden verder te optimaliseren. Dit is door de afnemende druk in het veld een steeds grotere uitdaging waardoor het toepassen van nieuwe technieken belangrijk is. Dit gaat hand in hand met het verduurzamen van de activiteiten van de NAM op zee. Daarbij wordt vooral ingezet op de elektrificatie van onze platformen wat tevens de mogelijkheid moet bieden om deze aan te sluiten op offshore windparken.

Een andere belangrijke ontwikkeling is het onderzoek dat gedaan wordt naar de mogelijkheden om CO₂ op te slaan in lege gasvelden offshore: CCS. Op dit moment wordt er met mogelijke samenwerkingspartners gesproken over de mogelijkheden voor CCS in toekomstige lege NAM gasvelden in de Noordzee.

De NAM is in Noord-Holland ook betrokken bij het “H₂ gateway” project dat de mogelijkheden onderzoekt voor blauwe waterstof productie en opslag. De NAM kan daarbij in de toekomst, met haar faciliteiten in Den Helder en de verbindingen met platforms en velden op zee, een rol spelen door het inzetten van haar kennis en infrastructuur.

3. Financiële resultaten

Financiële positie

Het boekjaar 2020 is financieel een zwaar jaar geweest voor de NAM. De NAM heeft het boekjaar afgesloten met een verlies van 315 miljoen euro. Dit verlies wordt voornamelijk veroorzaakt door de historisch lage gasprijzen, de versnelde afname van de productie uit het Groningenveld en extra voorzieningen die zijn gevormd voor aardbevingsgerelateerde kosten. Ondanks dit negatieve boekresultaat is nog steeds sprake van een positieve kasstroom. De kaspositie is toegenomen van ongeveer 3,6 miljard euro eind 2019 tot ruim 3,8 miljard euro eind 2020. De NAM blijft financieel gezond en kan aan haar betalingsverplichtingen voldoen. Daarnaast heeft de NAM een kredietfaciliteit ter hoogte van 1,36 miljard euro bij haar aandeelhouders. In het verleden heeft de NAM nooit gebruik gemaakt van deze kredietfaciliteit en dat is ook de verwachting voor 2021. Tevens hebben beide aandeelhouders een garantie afgegeven aan de Staat ten aanzien van de aardbevingsgerelateerde kosten voor het Groningenveld in het geval de NAM niet in staat zou zijn om deze te betalen.

Omzet en resultaten

De bedrijfsopbrengsten van de NAM bedroegen 1,1 miljard euro in 2020 (2019: 2,4 miljard euro). Deze daling komt voornamelijk door de afname van de productie uit het Groningenveld en lagere gasprijzen.

De bedrijfslasten bedroegen 1,8 miljard euro (2019: 2,1 miljard euro). Deze daling wordt deels ingegeven door kostenbesparingen. Na belastingen resulteerde een nettoverlies van 315 miljoen euro (2019: nettowinst van 177 miljoen euro).

Kasstroomen

De NAM had in 2020 een positieve kasstroom van 0,2 miljard euro (2019: 1,1 miljard euro). In 2020 heeft de NAM geen dividend uitgekeerd aan haar aandeelhouders.

In 2020 droeg de NAM (direct of indirect via EBN) ongeveer 90 miljoen euro af aan Nederlandse overheden.

Financiële draagkracht op balansdatum

Per eind 2020 bedroegen de liquide middelen 3.838 miljoen euro (2019: 3.601 miljoen euro). De vorderingen en overlopende activa met korte looptijd bedroegen 758 miljoen euro (2019: 631 miljoen euro). Deze vorderingen hebben voor 261 miljoen euro (2019: 336 miljoen euro) betrekking op afnemers en voor 152 miljoen euro (2019: 73 miljoen) op partners. Zowel de vorderingen op afnemers als op partners zijn voor het overgrote deel begin 2021 ontvangen.

Ultimo 2020 bedroegen de kortlopende schulden en overlopende passiva 986 miljoen euro (2019: 744 miljoen euro). Per saldo overtreffen de overwegend zeer liquide vlottende activa de kortlopende schulden en overlopende passiva met 3.642 miljoen euro (2019: 3.521 miljoen euro).

Per ultimo 2020 bedroegen de voorzieningen 4.618 miljoen euro (2019: 4.597 miljoen euro). Deze voorzieningen bestaan voor 2.035 miljoen euro (2019: 2.092 miljoen euro) uit opruim- en verwijderingsverplichtingen en 2.114 miljoen euro (2019: 2.024 miljoen euro) uit aardbevingsgerelateerde voorzieningen. De opruim- en verwijderingsverplichtingen zijn grotendeels verplichtingen op lange termijn. Tegenover deze verplichtingen staat een vaste-activawaardering van 1.271 miljoen euro (2019: 1.843 miljoen euro).

4. Risico's en onzekerheden

De NAM heeft een uitgebreid risicomanagementsysteem. Onder risicomangement wordt verstaan het geheel aan beheersmaatregelen om de risico's en onzekerheden in de realisatie van de doelen van de organisatie vroegtijdig te onderkennen en effectieve maatregelen te treffen om deze te mitigeren. In het NAM-risicomanagementsysteem is het risicomangementproces beschreven. De risicobereidheid van de NAM ten aanzien van deze risico's is passend voor activiteiten in de olie- en gasindustrie. De NAM weegt zorgvuldig voorkomende risico's ten opzichte van potentiële baten. De NAM reageert op bestaande en/of nieuwe risico's en onzekerheden met mitigerende maatregelen. Veiligheid van medewerkers, gecontracteerde partijen en de omgeving heeft de hoogste prioriteit.

De volgende risico's kunnen afzonderlijk of in samenhang een materieel negatief gevolg hebben op de operationele resultaten van de NAM, inkomsten, kasstromen en/of financiële draagkracht. Het in kaart brengen van deze bedrijfsrisico's en het beheersen ervan is een kernonderdeel van de bedrijfsvoering.

Veiligheid in operaties

De NAM-activiteiten brengen inherente, dagelijkse, operationele risico's met zich mee door het werken met ontvlambare en explosieve producten als olie en gas. Veiligheid van medewerkers en de omgeving heeft de hoogste prioriteit in de bedrijfsvoering. Veiligheid wordt gewaarborgd door middel van het naleven van strikte processen, procedures en regels, waarop voortdurend intern toezicht is. Daarnaast wordt ieder jaar een uitgebreid en onafhankelijk audit- en reviewprogramma uitgevoerd. De NAM traint en instrueert haar medewerkers en alle gecontracteerde partijen die voor haar werken continue met betrekking tot ontwikkelingen in de voorschriften. Ook worden de prestaties op veiligheidsgebied continue in kaart gebracht en gerapporteerd.

Groningen en “de NAM op Afstand”

De minister van EZK voert de volledige regie over het Groningen gasveld en bepaalt de jaarlijkse productievolumes. De NAM volgt deze instructies op. Daarnaast is de overheid vanaf het tweede kwartaal van 2017 verantwoordelijk voor de afhandeling van aardbevingsgerelateerde schades aan gebouwen in Groningen. Ook heeft de overheid de regie op zich genomen van de versterkingsoperatie. De NAM blijft de financiële verantwoordelijkheid dragen voor de kosten van aardbevingsgerelateerde schade en veiligheid.

De gaswinning uit het Groningenveld wordt versneld afgebouwd op instructie van de minister. Hiermee komt de gaswinning structureel en materieel onder het Basispad zoals vastgesteld door het kabinet in maart 2018. Gesprekken tussen de overheid en de aandeelhouders van NAM om de balans van het gehele pakket van afspraken uit het Akkoord op Hoofdlijnen van juni 2018 te herstellen, hebben nog niet geleid tot een oplossing.

De afname van de productie uit het Groningenveld leidt zoals verwacht tot minder seismische activiteit. De NAM constateert dat het aantal schademeldingen dat wekelijks bij het IMG wordt ingediend nog steeds op hetzelfde niveau blijft. Ook is er sprake van een toename van het gemiddeld toegekende bedrag per schadeclaim. De NAM is aansprakelijk voor schade die is ontstaan door aardbevingen als gevolg van het winnen van gas uit het Groningenveld. De kosten worden doorbelast aan de NAM door middel van een wettelijke heffing. De NAM zal controleren of deze heffing is opgelegd overeenkomstig haar wettelijke aansprakelijkheid.

Toekomstbestendigheid

De NAM wil in de toekomst een relevante energieleverancier blijven. In de eerste plaats door het ontwikkelen van nieuwe gasvelden op land en zee, maar ook door investeringen in energietransitie projecten die een natuurlijke relatie hebben met de kennis van de NAM van energie en de diepe ondergrond. Dit alles wordt gedaan in overleg met de aandeelhouders, partners en de omgeving waarin de NAM opereert. Het succesvol ontwikkelen van nieuwe gasvelden en projecten op het gebied van energietransitie is van groot belang voor een lange termijn toekomst van de NAM. Uiteraard zijn hier ook onzekerheden aan verbonden, zoals de strategische keuzes van de aandeelhouders van de NAM, de economische aantrekkelijkheid van projecten, het lokale draagvlak en de snelheid waarmee stappen kunnen worden gezet.

Om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen gaat de NAM door met het efficiënter maken van de organisatie. Dit zal leiden tot een herontwerp van de organisatie en andere manieren van werken. De risico's die dit met zich meebrengt worden door de NAM met de hoogste prioriteit aangepakt. Het NAM management

werkt nauw samen met de aandeelhouders en de NAM ondernemingsraad om alle verschillende belangen in dit verandertraject mee te kunnen wegen en gebalanceerde en verantwoorde keuzes te kunnen maken.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Aardgas is een essentiële en betaalbare energiebron die noodzakelijk is om de energietransitie in Nederland in de komende decennia mogelijk te maken. Het gesprek met de omgeving wordt steeds belangrijker voor de NAM om nieuwe activiteiten op het gebied van gas en aardolie te kunnen ontwikkelen. De NAM ervaart in delen van het land nog steeds oppositie tegen haar gas- en oliewinning en ontwikkelingsactiviteiten. Op lokaal niveau wordt er vaak bezwaar gemaakt tegen verlenging van en/of nieuwe gasproductie en het duurt lang om winningsvergunningen te verkrijgen. Het vergroten van lokaal draagvlak voor haar activiteiten is één van de prioriteiten voor de NAM. De gedragscode van NOGEPA en het Fries Manifest bieden hierbij goede handvatten. Daarnaast zet de NAM ook actief in op het ontzorgen van de omgeving en het laten meedelen van de regio in de opbrengsten van nieuwe gaswinning.

Gas- en oliemarkt

Gas- en olieprijsen zijn afhankelijk van vraag en aanbod in wereldwijde en regionale markten. Vraag en aanbod kan worden beïnvloed door operationele issues, natuurrampen, weer, pandemieën zoals COVID-19 (coronavirus) uitbraak, politieke instabiliteit, conflicten, economische omstandigheden en acties van olie- en gasproducerende landen. De financiële resultaten van de NAM worden beïnvloed door gas- en olieprijsen. Deze hebben sinds de COVID-19 uitbraak een sterke afname laten zien, gevolgd door een herstel in het laatste kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021. De prijzen op korte en middellange termijn zullen naar verwachting volatiel blijven. De hoogte van de gas- en olieprijsen en de verdere ontwikkeling daarvan hebben een directe invloed op de financiële resultaten van de onderneming.

Schattingsrisico in verslaggeving

Voor de voorziening voor aardbevinggerelateerde kosten zijn inschattingen gemaakt op basis van de aard, de omvang en de te verwachten uitstroom van kasmiddelen. Deze kosten hebben betrekking op schadeclaims, bouwkundig versterken en de uitvoeringskosten van de entiteiten die belast zijn met de uitvoering en afwikkeling van schadeclaims en het versterkingsproces. De NAM heeft ook inschattingen gemaakt ten aanzien van claims die kunnen voortkomen uit lopende rechtszaken. Deze inschattingen zijn gemaakt op basis van best mogelijke aannames, die in werkelijkheid anders kunnen zijn.

Ook voor de voorziening voor toekomstige opruimverplichtingen van de NAM zijn inschattingen gemaakt. Voor deze inschattingen geldt dat ze het risico bevatten dat daadwerkelijke uitgaven in de toekomst kunnen afwijken. De NAM beoordeelt periodiek de opruimverplichtingen en bepaalt de best mogelijke aanpak van de opruimwerkzaamheden. Nu de opruimwerkzaamheden zijn gestart, ontstaat er beter inzicht in de daadwerkelijke kosten. Deze inzichten worden meegenomen in de periodieke beoordeling.

Financiële instrumenten

De NAM loopt geen grote risico's op het vlak van financiële instrumenten. Hiervoor wordt verwezen naar de jaarrekening.

5. De NAM in 2021

Ook met de start van 2021 houdt COVID-19 Nederland nog in haar greep. De NAM is echter in staat om haar werkzaamheden voort te zetten waarbij het grootste deel van de medewerkers vanuit huis werken. Verder wordt de in 2020 ingezette reorganisatie in 2021 verder doorgezet en specifiek gericht op het herontwerpen van de NAM, zonder 'Groningen' productie. De NAM verwacht dat de minister van EZK dit jaar het definitieve besluit voor het insluiten van het Groningen gasveld gaat nemen. Daarmee komt naar verwachting na bijna 60 jaar een einde aan de productie uit het Groningenveld.

In 2021 gaat de NAM zich nog meer richten op het omgevingsproces rondom haar activiteiten. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar proactieve communicatie met onze burens en stakeholders en het tijdig opstarten van de dialoog. Dat kan gaan om werkzaamheden op bestaande locaties of velden, maar ook over het in gebruik nemen van nieuwe velden. Dit omgevingsproces is van groot belang voor het draagvlak voor onze activiteiten. Tegelijkertijd wil de NAM bij nieuwe activiteiten duidelijk maken onder welke voorwaarden zij haar werkzaamheden verricht. Dit gaat bijvoorbeeld over het insluiten van een gasveld bij een beving van 3 of hoger op de Richterschaal of meerdere bevingen met een lagere magnitude maar gevolgd door relatief ernstige schade. Door middel van deze duidelijkheid vooraf wil de NAM aan haar burens duidelijk maken onder welke voorwaarden aardgasproductie nog kan plaatsvinden.

Dit jaar is ook de start van de parlementaire enquête naar de aardgaswinning in Groningen. De NAM heeft al eerder aangegeven haar volledige medewerking te zullen verlenen aan de enquête. Daarnaast zijn de huidige inspanningen van de NAM in Groningen er voor een belangrijk deel op gericht om invulling te geven aan het doel om "Groningen netjes achter te laten". De NAM is de afgelopen jaren in Groningen volledig op afstand komen te staan van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie. De NAM betaalt de rekening voor kosten van schade waarvoor de NAM aansprakelijk is en voor veiligheidsgerelateerde kosten voor versterking als gevolg van gaswinning.

Voor de gewijzigde inzet van de ondergrondse gasopslag in Norg is in maart 2021 een arbitrageovereenkomst overeengekomen met de overheid voor de vaststelling van een kostenvergoeding.

De focus van de NAM komt met het insluiten van het Groningen gasveld grotendeels te liggen bij de kleine gasvelden op land en op zee. In 2021 sluit de NAM het Annerveen gasveld in. Dit besluit is gebaseerd op een combinatie van technische, economische en maatschappelijke afwegingen en illustreert de ambitie van de NAM om kritisch te blijven kijken naar haar activiteiten. De NAM blijft, ondanks het insluiten van het Groningen gasveld, nog steeds de grootste olie- en gasproducent in Nederland. Daarmee houden we een relevant aandeel in de energieproductie in Nederland.

De NAM blijft de energietransitie ondersteunen door het ontwikkelen van energy hubs, het verminderen van onze CO₂ uitstoot en het leveren van kennis en kunde. Het trekken van een kabel tussen het AWG platform en het eiland Ameland moet zorgen voor een duurzame energieopwekking op het platform. Daarnaast blijft de NAM kennis en kunde leveren op bijvoorbeeld het gebied van Geothermie voor Shell en potentiële CCS projecten offshore.

Veiligheid is de basis voor alle werkzaamheden van de NAM. De prestaties op dit gebied waren in 2020 goed te noemen maar blijven onverminderd grote aandacht krijgen. De NAM is begin 2021 met haar individuele contractors een nieuw uniform veiligheidsprogramma gestart. De aandacht voor veiligheid mag niet verslappen en er zal voortdurend bekeken worden of er nog veiliger gewerkt kan worden.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2020

(na resultaatbestemming)

(x 1 miljoen euro)

<i>Activa</i>		<u>31 december 2020</u>	<u>31 december 2019</u>
Vaste activa			
Materiële vaste activa	6.	1.271	1.843
Financiële vaste activa	7.	157	48
		1.428	1.891
Vlottende activa			
Vorraden	8.	32	33
Vorderingen en overlopende activa	9.	758	631
Deposito aandeelhouders	10.	3.802	3.576
Liquide middelen	10.	36	25
		<u>3.838</u>	<u>3.601</u>
		4.628	4.265
		6.056	6.156
Passiva			
Eigen Vermogen			
Aandelenkapitaal	11.	14	14
Overige Reserves	11.	<u>216</u>	<u>531</u>
		230	545
Voorzieningen	12.	4.618	4.597
Langlopende schulden	13.	222	270
Kortlopende schulden en overlopende passiva	14.	986	744
		<u>6.056</u>	<u>6.156</u>

Winst-en-verliesrekening over 2020

(x 1 miljoen euro)	Ref.	<u>2020</u>	<u>2019</u>
NETTO OMZET	16.	1.072	2.348
Overige bedrijfsopbrengsten	17.	<u>38</u>	<u>73</u>
SOM DER BEDRIJFSOPBRENGSTEN		1.110	2.421
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	18.	(586)	(529)
Lonen en salarissen	19.	(73)	(82)
Sociale lasten	19.	(22)	(15)
Afschrijvingen op materiële vaste activa	6.	(474)	(401)
Overige waardeveranderingen van materiële vaste activa	6.	(97)	(8)
Bijzondere waardevermindering van vlottende activa		(1)	(1)
Heffingen	20.	(38)	(133)
Overige bedrijfskosten	21.	<u>(549)</u>	<u>(954)</u>
SOM DER BEDRIJFSLASTEN		(1.840)	(2.123)
Rentebaten/lasten en soortgelijke kosten	22.	<u>(47)</u>	<u>(55)</u>
Resultaat voor belastingen		(777)	243
Belastingen	23.	461	(67)
Resultaat deelnemingen	29.	<u>1</u>	<u>1</u>
Resultaat na belastingen		(315)	177

Kasstroomoverzicht over 2020

(x 1 miljoen euro)	Ref.	2020	2019
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		(729)	299
<i>Aanpassingen voor:</i>			
Afschrijvingen	6.	474	401
Veranderingen in opruim- en verwijderingskosten	6.	43	(171)
Waardeverminderingen	6.	97	2
Resultaat desinvesteringen	6.	6	6
Mutatie voorzieningen	12.	87	867
Mutatie langlopende vordering	7.	(20)	-
Mutatie langlopende schulden	13.	(45)	(90)
Overige transacties die niet tot een kasstroom geleid hebben		-	-
		642	1.015
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>			
Mutatie voorraden	8.	1	5
Mutatie vorderingen (exclusief winstbelastingen)	9.	39	98
Mutatie kortlopende schulden (exclusief GasTerra en winstbelastingen)	14.	242	222
		282	325
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		195	1.639
Betaalde interest		(21)	(12)
Betaalde winstbelasting		117	(397)
Financial lease - betaalde rente		(3)	(3)
		93	(412)
Kasstroom uit Operationele Activiteiten		288	1.227
Investeringen in materiële vaste activa	6.	(48)	(32)
Ontvangsten uit desinvesteringen in materiële vaste activa		-	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(48)	(32)
Betaald dividend	11.	-	-
Financiële lease – aflossing		(3)	(4)
Mutatie deposito('s) GasTerra		-	(48)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		(3)	(52)
Toename/(afname) geldmiddelen/deposito's aandeelhouders	10.	237	1.143
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:			
Stand per 1 januari		3.601	2.458
Mutatie boekjaar		237	1.143
Stand per 31 december		3.838	3.601

1. Algemene toelichting

1.1. Activiteiten

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. ('NAM') richt zich op de exploratie, ontwikkeling, productie en verkoop van olie en gas in Nederland en het Nederlandse deel van het Continentaal Plat. Gas wordt verkocht in Nederland en olie deels in het buitenland, voornamelijk in Duitsland.

1.2. Continuïteit

Door het negatieve resultaat na belastingen van 315 miljoen euro is het eigen vermogen van de NAM per 31 december 2020 afgenomen tot 230 miljoen euro. De posten Deposito's aandeelhouders en Liquide middelen zijn in 2020 verder gestegen tot een totaal van 3.838 miljoen euro per 31 december 2020. De financiering van de activiteiten vindt plaats uit eigen middelen. Tevens heeft de NAM een lening en deposito overeenkomst met beide aandeelhouders met een kredietfaciliteit van 1.360 miljoen euro. De NAM heeft geen bankleningen of hypotheek opgenomen.

Ondanks restricties als gevolg van COVID-19 heeft de NAM haar activiteiten kunnen voortzetten. De impact van COVID-19 op de processen en activiteiten van de NAM is daarom beperkt geweest. De financiële resultaten en kasstromen van de NAM worden beïnvloed door gas- en olieprijs. Deze hebben sinds de COVID-19 uitbraak een sterke afname laten zien, gevolgd door een herstel in het laatste kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021. Deze verslechterde marktomstandigheden is één van de belangrijke oorzaken voor de in 2020 geboekte waardeverminderingen van materiële vaste activa zoals toegelicht onder hoofdstuk 6 Materiële vaste activa. De NAM is in 2020 in staat gebleken een positieve kasstroom te genereren ondanks de moeilijke marktomstandigheden. Ook de vooruitzichten voor 2021 zijn dusdanig dat de in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vennootschap.

1.3. Vestigingsadres

De NAM heeft 's-Gravenhage als statutaire vestigingsplaats, feitelijke vestigingsplaats is Assen, Schepermaat 2, geregistreerd bij het handelsregister Kamer van Koophandel onder nummer 04008869.

1.4. Groepsverhoudingen

De aandelen van de NAM worden voor 50% gehouden door Shell Nederland B.V. gevestigd te 's-Gravenhage en voor 50% door ExxonMobil Holding Company Holland LLC. gevestigd te Breda.

1.5. Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de NAM zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

1.6. Enkelvoudige jaarrekening

Per 31 december 2020 heeft de NAM B.V. één dochtermaatschappij, NAM Pipeline B.V., statutaire vestigingsplaats 's-Gravenhage (de NAM houdt 100% van de aandelen). De gezamenlijke betekenis van de activiteiten van deze dochtermaatschappij zijn te verwaarlozen op het geheel, en wordt derhalve wordt op basis van artikel 2: 407 lid 1 BW niet meegenomen in de consolidatiekring. Om die reden wordt alleen een enkelvoudige jaarrekening opgesteld. De jaarrekening van NAM Pipeline B.V. wordt zelfstandig gedeponereerd.

De waardering van deze dochter vindt plaats op basis van de netto vermogenswaarde welke wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de NAM B.V. in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening opgenomen. De eerste waardering van de deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Resultaten uit transacties met en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen die tegen nettovermogenswaarde gewaardeerd worden, worden proportioneel verantwoord.

Deze jaarrekening is opgemaakt op 31 maart 2021.

1.7. Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer de NAM transacties verricht met haar bestuurders, haar leidinggevende functionarissen, aan haar directe aandeelhouders of met directe aandeelhouders verbonden partijen. Transacties tussen de NAM en de verbonden partijen worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld, tenzij anders toegelicht.

1.8. Samenwerkingsverbanden

De NAM oefent haar activiteiten grotendeels uit in samenwerkingsverbanden die middels contractuele overeenkomsten (overeenkomst van samenwerking of Joint Operating Agreement) geregeld zijn. De NAM heeft de zeggenschap, stemrechten, rechten en verplichtingen die voortvloeien uit deze overeenkomsten beoordeeld. De conclusie is dat de NAM gezamenlijke zeggenschap heeft met één of meerdere partijen bij de overeenkomsten. De NAM heeft samen met de andere partijen in de gezamenlijke overeenkomst, rechten op de activa en is aansprakelijk voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomsten. In de jaarrekening van de NAM is haar belang in die gezamenlijke bedrijfsactiviteiten verwerkt door de activa, verplichtingen, opbrengsten en lasten voor haar aandeel op te nemen.

Voorbeelden van samenwerkingsverbanden waarin gezamenlijke bedrijfsactiviteiten worden uitgevoerd en waarbij de NAM de operator is, zijn de JDA Unit, Noord Friesland, Drenthe en Schoonebeek.

1.9. Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en deposito's die uitstaan bij aandeelhouders. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een berekende gemiddelde koers indien dit niet tot materiële verschillen leidt met de koers op transactiedatum. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder het aangaan van een financiële lease, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

2. Algemene grondslagen

2.1. Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In de balans, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting op de jaarrekening.

2.2. Vergelijking met voorgaand jaar

Op basis van artikel 363 lid 5 BW 2 zijn in deze enkelvoudige jaarrekening voor alle posten vergelijkende cijfers van voorgaand jaar opgenomen. Indien van toepassing, zijn de vergelijkende cijfers van vorig jaar aangepast om beter inzicht te verschaffen, zonder effect op het vermogen danwel het resultaat.

2.3. Vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van de NAM. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Niet-monetaire balansposten in vreemde valuta die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening.

2.4. Leasing

2.4.1. Financiële leasing

De vennootschap leaset activa. Hierbij heeft de vennootschap grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent.

De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de winst-en-verliesrekening met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. De relevante activa worden afgeschreven over de resterende gebruiksduur of, indien korter, over de looptijd van het contract.

2.4.2. Operationele leasing

Bij de vennootschap bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, op lineaire basis verwerkt in de winst- en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

2.5. Kosten van vergunningen

Uitgaven voor het verkrijgen van vergunningen worden direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening als deze onder 1 miljoen euro zijn.

2.6. Emissierechten

De samenwerkingsverbanden moeten voldoen aan de wetgeving ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. In het geval de NAM optreedt als operator in de samenwerkingsverbanden, dan verhandelt de NAM als operator de emissierechten namens de partners in de samenwerkingsverbanden. De emissierechten worden opgenomen in de balans tegen de aankoopprijs op moment van verkrijging. Als de NAM als operator emissierechten bijkoopt of verkoopt wordt het deel voor de samenwerkingsverbanden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

2.7. Saldering

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

2.8. Olie- en gasreserves

De olie- en gasreserves worden niet gewaardeerd op de balans. Olie- en gasreserves worden enkel gebruikt voor berekeningen die geschieden op basis van Unit of Productie, zoals de afschrijvingen van de vaste activa.

De bewezen en ontwikkelde olie- en gasreserves zijn geschat op basis van de beschikbare geologische en engineeringgegevens. Alleen die volumes zijn meegenomen welke met een redelijke zekerheid kunnen worden vermarkt. Schattingen van bewezen en ontwikkelde olie- en gasreserves bevatten inherent een bepaalde mate van onzekerheid. Dit vereist interpretatie en wordt regelmatig herzien, hetzij naar boven of naar beneden, op basis van nieuwe informatie, zoals uit het boren van extra putten, observatiegegevens, veranderingen in de economische factoren, met inbegrip van de productieprijs, winningskosten, contractvoorwaarden of ontwikkelingsplannen

Wijzigingen in de ramingen van bewezen en ontwikkelde olie- en gasreserves worden prospectief verwerkt.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geactiveerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs indien het waarschijnlijk is dat deze activa toekomstige economische voordelen met zich mee brengen.

Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf 3.2.

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen en bedrijfsmiddelen in ontwikkeling wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa voor de gas-en oliewinning worden geactiveerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Materiële vaste activa voor de gas-en oliewinning worden afgeschreven op basis van de Unit of Productie methode van de bewezen ontwikkelde reserves en productieprofielen. Bij het bepalen van dit productieprofiel volgt de NAM de richtlijnen van het Petroleum Resource Management Systeem zoals gedefinieerd door de Society of Petroleum Engineers. Deze methode is in het algemeen gebaseerd op de schatting van de NAM van de bewezen ontwikkelde reserves en productieprofielen. Voor zover het productieprofiel van het olie- of gasveld de technische levensduur van het bijbehorende actief overstijgt, wordt dit actief lineair afgeschreven.

Exploratie- en evaluatieinvesteringen blijven opgenomen onder exploratie activiteiten totdat vaststaat of er technisch en commercieel winbare koolwaterstoffen aangetroffen zijn of niet. In geval van succes wordt de investering overgeboekt naar de relevante materieel vast actief categorie, anders wordt de investering ineens ten laste van het resultaat gebracht. Exploratie- en evaluatieinvesteringen die langer dan twaalf maanden onder exploratieactiviteiten staan worden afgeschreven ten laste van het resultaat tenzij:

- Commercieel winbare reserves aangetroffen zijn en er concrete plannen zijn om deze winbare reserves te ontwikkelen;
- Activiteiten om te evalueren of de reserves commercieel winbaar zijn, onderhanden danwel concreet gepland zijn voor de nabije toekomst.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

De geactiveerde opruim- en verwijderingskosten worden afgeschreven op basis van de Unit of Productie methode tenzij het gerelateerde actief lineair wordt afgeschreven.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

3.2. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de

winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs of bij een niet-actieve markt wordt de opbrengstwaarde gebaseerd op de best beschikbare informatie omtrent het bedrag dat een rechtspersoon zou kunnen verkrijgen. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid. Deze kasstromen worden contant gemaakt. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden. Voor de schatting van de toekomstige kasstromen wordt gebruik gemaakt van prognoses van de operationele kosten, vraag en aanbod op de markt, verkoopprijzen en managementinschattingen. In het geval van exploratie en productie activa, worden de verwachte productie volumes verwerkt. Dit laatste houdt rekening met evaluaties van het veld en de prestaties van het reservoir en bevat verwachtingen over bewezen reserves en volumes die naar verwachting bewezen reserves worden in de toekomst (onbewezen volumes). De kasstroominschattingen worden verdisconteerd tegen de dan geldende disconteringsvoet. Bijzondere waardeverminderingen zijn omkeerbaar. Bijzondere waardeverminderingen en terugdraaiingen worden verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

3.3. Financiële Vaste Activa

3.3.1. Deelnemingen

Niet geconsolideerde deelnemingen waarin de groep invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de vermogensmutatiemethode gewaardeerd. Voor de bepaling of sprake is van invloed van betekenis worden de financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten mede in aanmerking genomen. Overeenkomstig de vermogensmutatiemethode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van de groep in de nettovermogenswaarde. De nettovermogenswaarde wordt vermeerderd met haar aandeel in de resultaten van de deelnemingen; haar aandeel in de directe mutaties in het eigen vermogen van de deelneming vanaf het moment van verwerving, bepaald volgens de grondslagen zoals vermeld in deze jaarrekening en verminderd met haar aandeel in de dividenduitkeringen van de deelnemingen. In de winst-en-verliesrekening wordt het aandeel van de groep in het resultaat van de deelnemingen opgenomen. Indien en voor zover de vennootschap niet zonder beperking uitkering van de positieve resultaten aan haar kan bewerkstelligen, worden de resultaten in een wettelijke reserve

opgenomen. Het aandeel van de groep in de rechtstreekse vermogensvermeerderingen en –verminderingen van de deelnemingen wordt ook in de wettelijke reserve opgenomen, met uitzondering van herwaarderings van activa die in de herwaarderingsreserve worden verwerkt.

3.3.2. Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds en voortwaarts verrekenbare verliezen, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de in komende jaren verwachte effectieve tarieven, op basis van de huidige fiscale wetgeving. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

De latente belastingvorderingen worden gesaldeerd met de latente belastingverplichtingen voor zover in overeenstemming met de vereisten als beschreven paragraaf 2.7.

3.4. Voorraden

De voorraden materialen- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen gemiddelde verkrijgingsprijzen of opbrengstwaarde indien lager. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

De voorraden voor ruwe olie en condensaat worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs of opbrengstwaarde indien lager. De vervaardigingsprijs wordt bepaald door voor ieder veld/leveringspunt de productiekosten te berekenen over de betreffende periode. Vervolgens wordt, om tot een vervaardigingsprijs te komen, de totale productie over diezelfde periode berekend en worden de kosten van vervaardiging gedeeld door de productie.

3.5. Vorderingen

3.5.1. Algemeen

Vorderingen (op derden) worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en vervolgens gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.5.2. Vorderingen op partners

Vorderingen op joint venture partners worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.5.3. Onderlift posities/overlift posities

Onderlift posities worden opgenomen als een vordering, overlift posities worden opgenomen als schuld indien er nog rechten/plichten bestaan inzake olie- en condensaat leveringen als gevolg van de contractuele afspraken van deze producten binnen de samenwerkingsverbanden. Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.7. Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt geclassificeerd overeenkomstig de juridische realiteit.

3.8. Voorzieningen

3.8.1. Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Indien het effect van de tijdswaarde materieel is, worden de voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde met uitzondering van de voorziening latente belastingen. De gehanteerde disconteringsvoet voor voorzieningen met een overwegend langlopend karakter is 1% (2019: 1%). De gehanteerde disconteringsvoet voor voorzieningen met een overwegend kortlopend karakter is 0%. De disconteringsvoet geeft zowel de actuele markttrente als de specifieke risico's met betrekking tot de verplichting weer.

3.8.2. Voorziening voor opruim- en verwijderingsverplichtingen

De bepaling van de voorzieningen voor opruim- en verwijderingsverplichtingen, die voornamelijk ontstaan in verband met olie- en gasproductie-installaties en pijpleidingen, zijn geschat op basis van de huidige eisen, technologieën en prijsniveaus behorend bij deze opruim- en verwijderingsverplichtingen. De contante waarde van deze voorziening wordt berekend op basis van de discontering over de nuttige economische levensduur van de activa. De verplichting wordt opgenomen samen met een overeenkomstig bedrag als onderdeel van de materiele vaste activa, als geactiveerde opruim- en verwijderingskosten in de periode waarin de verplichting ontstaat en waarin een redelijke schatting van de voorziening kan worden gemaakt. De effecten van veranderingen in de verplichting als gevolg van herzieningen betreffende de oorspronkelijke ramingen alsmede de economische levensduur van de voorziening worden prospectief verwerkt, in het algemeen geschiedt dit door een aanpassing van de opruim- en verwijderingsverplichtingen alsmede een aanpassing van de boekwaarde van het betreffende materieel vast actief.

3.8.3. Voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

Deze voorziening is gevormd voor de te vergoeden kosten als gevolg van aardbevingen in de provincie Groningen.

Deze voorziening heeft betrekking op schadeclaims, preventief versterken van gebouwen en infrastructuur, compensatiemaatregelen en uitvoeringskosten van de fondsen belast met het uitvoeren van het schade- en versterkingsproces, respectievelijk het Instituut Mijnbouwschade Groningen en Nationaal Coördinator Groningen.

De voorziening voor schadeclaims is opgebouwd op basis van een schatting van de aard van de claims, het verwachte aantal uitkeringen op basis van historische productie en de verwachte gemiddelde uitkering.

De voorziening voor preventief versterken is opgebouwd op basis van een inschatting van het aantal te versterken huizen en de verwachte kosten.

De voorziening voor compensatiemaatregelen is opgebouwd op basis van de publieke compensatiemaatregelen, waarbij een inschatting is gemaakt van het aantal en het gemiddelde compensatiebedrag al dan niet op basis van reeds verstrekte compensaties.

De uiteindelijke onttrekking van de voorziening is onder andere afhankelijk van de omvang van de schades, de omvang van de preventieve activiteiten en compensaties op basis van adviezen en/of taxatie van experts, danwel gerechtelijke uitspraken en de daadwerkelijke uitvoeringskosten van de fondsen belast met het uitvoeren van het schade- en versterkingsproces en kan dus afwijken van de huidige geschatte kosten.

In de jaarrekening over boekjaar 2019 is de voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen gewaardeerd tegen nominale waarde. Als gevolg van een wijziging in RJ252 wordt deze voorziening met ingang van het boekjaar 2020 gewaardeerd tegen contante waarde indien het effect van de tijdswaarde materieel is. De stelselwijziging heeft geen impact op het resultaat en vermogen van de NAM.

3.8.4. Voorziening voor bodemdaling

Een voorziening is gevormd voor de kosten inzake bodemdaling, welke zich kunnen voordoen tijdens en na de winningsfase en waarvoor het bedrijf aansprakelijk is. De schatting voor deze voorziening is gebaseerd op de meerjarenramingen welke zijn opgesteld door de verantwoordelijke onafhankelijke commissies bodemdaling van de desbetreffende regio's. De meerjarenramingen worden jaarlijks opnieuw beoordeeld. Op basis van deze gegevens wordt jaarlijks de contante waarde van deze voorziening berekend. Aanpassingen in de ramingen worden prospectief verwerkt. Deze voorziening wordt gevormd naar rato van de Unit of Productie methode per veld.

3.8.5. Overige voorzieningen

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. De berekening van de voorziening is uitgevoerd door een onafhankelijke actuaire en hierin is onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en het verwachte personeelsverloop.

De voorziening reorganisatiekosten is gevormd indien op balansdatum een gedetailleerd plan is geformaliseerd en de gerechtvaardigde verwachting is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd. De kosten van deze voorziening worden ingeschat op basis van het aantal af te vloeien personeelsleden en de daarbij horende afvloeiingskosten per medewerker behorende bij het aantal dienstjaren en de salarisschaal.

Voor voorgenomen reorganisaties waarvoor per balansdatum nog geen plan is geformaliseerd en waarvoor pas na balansdatum hetzij de gerechtvaardigde verwachting is gewekt richting betrokkenen dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd, hetzij is gestart met de implementatie van het reorganisatieplan, is informatie opgenomen onder de gebeurtenissen na balansdatum.

Verplichtingen uit hoofde van reorganisaties waarvan de omvang en het tijdstip van afwikkeling al vaststaan, zijn opgenomen onder de Overige schulden.

3.8.6. Latente belastingverplichtingen

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de voor de komende jaren verwachte effectieve tarieven. Latente belastingverplichtingen worden gewaardeerd op nominale waarde. De latente belastingverplichtingen worden gesaldeerd met de latente belastingvorderingen voor zover in overeenstemming met de vereisten als beschreven in paragraaf 2.7.

3.9. Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

3.10. Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

3.11. Pensioenregeling

Het bedrijf heeft een toegezegd-pensioenregeling voor medewerkers die in dienst zijn getreden voor 1 juli 2013. Dit pensioen gaat in vanaf de pensioengerechtigde leeftijd. Het pensioenbedrag is afhankelijk van het gemiddelde salaris en het aantal jaren in dienst. Op balansdatum was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 114% (2019: 120%).

Het pensioenfonds heeft afspraken gemaakt over de uitvoering van het pensioencontract. In dit contract zijn afspraken gemaakt over de lengte van het contract, het contributiepercentage en de bevoegdheden van het pensioenfonds.

De NAM past RJ 271.3 toe. De jaarlijkse pensioenbijdrage van de werkgever wordt gerapporteerd als personeelskosten.

Voor medewerkers die in dienst zijn getreden vanaf 1 juli 2013 is er een nieuw pensioenfonds opgericht. Middels een toegezegd-bijdrageregeling betaalt het bedrijf de benodigde pensioenpremies aan het pensioenfonds, welke worden beheerd door een externe service provider. Het beschikbaar pensioen op pensioengerechtigde leeftijd is afhankelijk van het rendement gemaakt op de ingelegde pensioenpremies en het daarbij gekozen risicoprofiel door de medewerker zelf. Voor het bedrijf zijn er geen verdere pensioenverplichtingen.

Als gevolg van wettelijke wijzigingen per 1 januari 2015, heeft het bedrijf een netto spaarregeling geïmplementeerd voor het pensioengevend salaris boven de fiscale grens. Deze regeling heeft betrekking op alle medewerkers en heeft het karakter van een toegezegde-bijdrageregeling plan. Het opgebouwde pensioenbedrag bij ingang van het pensioen is afhankelijk van de ingelegde pensioenbedragen en het daarbij behorende risicoprofiel welke is gekozen door de medewerker zelf. Voor het bedrijf zijn er geen verdere pensioenverplichtingen.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1. Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

4.2. Opbrengstverantwoording

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit verkoop van goederen en verlening van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

4.2.1. Verkoop van goederen

De omzet uit de verkoop van gas, olie en condensaat wordt verantwoord op het moment van levering; het moment waarop het eigendom en de risico van de goederen overgaan op de afnemer.

4.2.2. Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van aan de levering van gas gelieerde diensten geschiedt op basis van de periode waarin de diensten zijn verricht.

4.3. Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten. Deze opbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst

4.4. Bedrijfslasten

4.4.1. Algemeen

Bedrijfslasten bevatten directe en indirecte kosten, waaronder ontwikkelingskosten, productie kosten, onderhoudskosten en overige kosten die gemaakt zijn ten behoeve van de activiteiten.

4.4.2. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten betreffen externe kosten die met name worden gemaakt voor de reguliere operationele activiteiten en onderhoud van bedrijfsmiddelen.

4.4.3. Personeelsbeloningen

Personeelsbeloningen zijn opgenomen in de winst- en -verliesrekening onder operationele kosten. Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en -verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk overheid.

4.4.4. Pensioenen

De NAM heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

4.4.5. Afschrijvingen op materiële vaste activa

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

4.4.6. Overheidssubsidies en overheidsheffingen

Exploitatiesubsidies worden verantwoord in de winst- en -verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd. Subsidies met betrekking tot (groene) investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst- en -verliesrekening.

Overheidsheffingen worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop de overheidsheffingen betrekking hebben. De meest significante afdrachten die hieronder vallen, betreffen de cijns-heffingen. Cijns wordt geheven op basis van de Mijnbouwwet over de omzet per onshore en offshore productievergunningen (post 1965). De heffingsgrondslag wordt bepaald door het productievolume (minus productie voor transport en eigen gebruik) en de verkoopprijs. Heffingen worden opgenomen voor de periode waarop deze betrekking heeft.

4.5. *Financiële baten en lasten*

4.5.1. *Rentebaten en rentelasten*

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

4.5.2. *Koersverschillen*

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en -verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

4.6. *Belastingen*

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en -verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Naast de reguliere winstbelastingen worden ook de belastingen voor Winstaandeel en Staatsaandeel verantwoord onder deze titel. Per vergunning zijn naast de vennootschapsbelasting één of meerdere van deze belastingen van toepassing.

Winstaandeel betreft een belasting op grond van de Mijnbouwwet. Deze wet garandeert een gecombineerde belasting van 50% van winstaandeel en vennootschapsbelasting over het belastbare bedrag per winningsvergunning (post 1965).

Het Staatsaandeel tarief bedraagt 10% en wordt geheven over de inkomsten uit de productie van de pre 1965 vergunningen. Uitzondering hierop is de Groningen vergunning, waarvan de inkomsten met ingang van 2018 belast worden naar een gecombineerd tarief van 50% conform de Mijnbouwwet.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1. Marktrisico

5.1.1. Valutarisico

De NAM handelt voornamelijk in de functionele valuta. Het valutarisico is mede hierdoor minimaal.

5.1.2. Prijsrisico

Het prijsrisico ten aanzien van de financiële activa en verplichtingen is beperkt.

5.1.3. Rente- en kasstroomrisico

De NAM zet haar tijdelijk overtollige kasmiddelen uit bij de aandeelhouders tegen een variabele rente die is gebaseerd op de marktrente (EURIBOR). Ook de ontvangen deposito's van GasTerra kennen een variabele rente gebaseerd op de marktrente (EURIBOR). Gegeven de (zeer) korte looptijden is het rente- en kasstroomrisico beperkt.

5.2. Kredietrisico

Het kredietrisico op vorderingen is laag. De NAM verkoopt hoofdzakelijk aan kredietwaardige tegenpartijen. Deposito's worden enkel geplaatst bij de aandeelhouders.

5.3. Liquiditeitsrisico

De NAM maakt gebruik van één bank. Tijdelijk overtollige kasmiddelen worden bij de aandeelhouders geplaatst. Hierdoor is de exposure op de bank beperkt. De NAM heeft een kredietfaciliteit ter hoogte van 1,36 miljard euro bij de aandeelhouders voor werkkapitaal financiering. De NAM heeft in 2020 geen gebruik gemaakt van deze kredietfaciliteit en heeft derhalve geen vergoedingen betaald (2019: kredietfaciliteit 1,36 miljard euro, vergoedingen nihil).

5.4. Reële waarde

De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie en schattingsmethoden.

6. Materiële vaste activa

(x 1 miljoen euro)

Stand per 1 januari 2020

	Machines en installaties	Bedrijfsbouwen en -terreinen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Geactiveerde opruim- en verwijderingskosten	Exploratie Activiteiten	Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	9,186	137	190	1,410	3	30	10,956
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(7,919)	(115)	(146)	(933)	0	0	(9,113)
Boekwaarden	1,267	22	44	477	3	30	1,843

Mutaties

Investerings	19	0	0	0	(2)	31	48
Afschrijvingen	(321)	(3)	(6)	(144)	0	0	(474)
Veranderingen in opruim- en verwijderingskosten	0	0	0	(43)	0	0	(43)
Desinvesteringen	(3)	(7)	0	0	0	0	(10)
Waardeverminderingen	(54)	0	(1)	(37)	0	(5)	(97)
Terugneming van waardevermindering	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen desinvesteringen	3	1	0	0	0	0	4
Saldo	(356)	(9)	(7)	(224)	(2)	26	(572)

Stand per 31 december 2020

Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	9,202	130	190	1,367	1	56	10,946
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(8,291)	(117)	(153)	(1,114)	0	0	(9,675)
Boekwaarden	911	13	37	253	1	56	1,271
Afschrijvingspercentages	0 -10%	0 -5%	0 -10%	0 -15%	0 -10%	0%	

Indien voor een materieel vast actief sprake is van kosten die samenhangen met verplichtingen inzake ontmanteling en verwijdering van het actief en het herstel van het terrein waar het actief zich bevindt en deze verplichting wordt veroorzaakt door het neerzetten van het actief, worden deze kosten van herstel opgenomen als onderdeel van de boekwaarde van het actief, en gelijktijdig wordt een voorziening opgenomen voor hetzelfde bedrag.

In 2020 zijn in totaal voor 97 miljoen euro aan waardeverminderingen geboekt. Van dit bedrag relateert 79 miljoen euro aan een waardeverminderingverlies voor de activa die tot de kasstroomgenererende eenheid JDA behoren. Dit betreffen alle activa verbonden aan de productieblokken KO7, KO8, K11a, K14a, K15, K17, L13, JO9 en een deel van de faciliteiten in Den Helder. De aanleiding is voornamelijk ingegeven door verslechterde marktomstandigheden. Het waardeverminderingverlies is bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van de activa en de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde is gebaseerd op kasstroomprognoses tot en met 2039. De gehanteerde disconteringsvoet is 6%.

De boekwaarden van activa onder financiële leasing, die niet in juridisch eigendom worden gehouden door de NAM, zijn als volgt:

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
(x 1 miljoen euro)		
Machines en installaties voor olie- en gaswinning	34	37

7. Financiële vaste activa

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
(x 1 miljoen euro)		
Latente belastingvorderingen	88	0
Deelnemingen	18	21
Vorderingen op partners	25	27
Overige vorderingen	26	0
	<u>157</u>	<u>48</u>

Onder de latente belastingvorderingen per 31 december 2020 is een post opgenomen uit hoofde van beschikbare voorwaartse verliescompensatie voor Winsttaandeel ter grootte van 138 miljoen euro voor het verlies uit het huidige boekjaar. De toepasbaarheid van deze voorwaartse verliescompensatie is ongelimiteerd in het aantal jaren en is opgenomen onder de assumptie dat er voldoende toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn om het verlies te compenseren. Tevens is onder de latente belastingvorderingen een passieve belastinglatentie opgenomen voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa en onderhanden projecten, bodemdaling voorziening, opruim- en verwijderingsverplichtingen en financiële leases ter grootte van 50 miljoen euro. De latente belastingvorderingen zijn overwegend langlopend van aard.

Het verloop van de deelnemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	<u>31-12-2020</u>
(x 1 miljoen euro)	
Boekwaarde aanvang boekjaar	21
Resultaat deelnemingen	1
Uitgekeerd dividend	(4)
	<u>18</u>

De vorderingen op partners betreffen de in de toekomst nog door te belasten kosten gerelateerd aan personeelsvoorzieningen en leases en zijn verantwoord onder de financiële vaste activa. De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

8. Voorraden

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
(x 1 miljoen euro)		
Materialen- en hulpstoffen	31	32
Gereed product	1	1
	<u>32</u>	<u>33</u>

In 2020 is 1 miljoen euro afgewaardeerd (2019: 1 miljoen euro) van de voorraden en verantwoord in de winst- en-verliesrekening als afwaardering.

9. *Vorderingen en overlopende activa*

	31-12-2020	31-12-2019
(x 1 miljoen euro)		
Handelsdebiteuren	261	336
Belastingen en premies sociale verzekeringen	307	136
Overige vorderingen	38	86
Vorderingen op partners	152	73
	<u>758</u>	<u>631</u>

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. De looptijd van de vorderingen en overlopende activa langer dan één jaar in 2020 is nihil (2019: nihil).

9.1. *Handelsdebiteuren*

	31-12-2020
(x 1 miljoen euro)	
Handelsdebiteuren	261
Af: voorziening dubieuze debiteuren	0
	<u>261</u>

Onder de handelsdebiteuren zijn vorderingen opgenomen tot een bedrag van nihil (2019: nihil) met een resterende looptijd langer dan een jaar.

9.2. *Belastingen en premies sociale verzekeringen*

	31-12-2020	31-12-2019
(x 1 miljoen euro)		
Omzetbelasting	5	0
Vennootschapsbelasting en belastingen voor Winsttaandeel en Staatsaandeel	302	136
	<u>307</u>	<u>136</u>

De openingsbalans van de post Omzetbelasting is verantwoord onder de kortlopende schulden (noot 14.1).

De eindbalans van de post Vennootschapsbelasting en belastingen voor Winsttaandeel en Staatsaandeel is opgebouwd uit een vordering van 306 miljoen en een schuld van 4 miljoen (2019: vordering van 157 miljoen en schuld van 21 miljoen euro)

9.3. Overige vorderingen

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
(x 1 miljoen euro)		
Onderlift positie onder overige vorderingen	2	2
Overlopende activa	23	23
Overig	13	61
	<u>38</u>	<u>86</u>

Vorderingen inzake overlopende activa hebben met name betrekking op vooruitbetaalde bedragen inzake huurkosten van installaties en machines.

Onderlift posities hebben betrekking op olie- en condensaat leveringen als gevolg van de contractuele lifting arrangementen van deze producten binnen de samenwerkingsverbanden.

10. Liquide middelen en deposito's

In het kasstroomoverzicht zijn geldmiddelen en uitstaande deposito's bij de financieringsentiteit(en) van de aandeelhouders geplaatst ad 3.802 miljoen euro (2019: 3.576 miljoen euro), met een looptijd korter dan 1 maand, deze staan volledig ter vrije beschikking.

11. Eigen Vermogen

Het maatschappelijk aandelen kapitaal en geplaatst kapitaal van het bedrijf bedraagt 13.613.406 euro en bestaat uit 60 gewone aandelen, welke zijn uitgegeven en volledig volgestort. De nominale waarde per aandeel bedraagt 226.890,10 euro. In 2020 zijn geen aandelen geplaatst.

	<u>Aandelen- kapitaal</u>	<u>Overige Reserves</u>	<u>Onverdeelde winst</u>	<u>Totaal</u>
(x 1 miljoen euro)				
Stand per 1 januari 2019	14	354	-	368
Mutaties				
Resultaat boekjaar	-	-	177	177
Winstbestemming	-	177	(177)	-
Dividenduitkering	-	-	-	-
Stand per 31 december 2019	<u>14</u>	<u>531</u>	<u>-</u>	<u>545</u>
Mutaties				
Resultaat boekjaar	-	(315)	-	(315)
Winstbestemming	-	-	-	-
Dividenduitkering	-	-	-	-
Stand per 31 december 2020	<u>14</u>	<u>216</u>	<u>-</u>	<u>230</u>

Volgens de statuten van de vennootschap staan onverdeelde winsten ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Dividenduitkeringen zijn pas toegestaan indien aan de voorwaarden wordt voldaan van het Akkoord op Hoofdpijnen van 25 juni 2018 tussen de aandeelhouders van de NAM en de minister van Economische Zaken en Klimaat.

Het verlies over boekjaar 2020 is in mindering gebracht op de Overige Reserves.

12. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	<i>Opruim- en Verwijderings- voorziening</i>	<i>Latente belasting- verplichtingen</i>	<i>Aardbeving- gerelateerde voorziening</i>	<i>Bodemdaling voorziening</i>	<i>Overige voorzieningen</i>	<i>Totaal</i>
(x 1 miljoen euro)						
Stand per 1 januari 2020	2,092	170	2,024	291	20	4.597
Dotatie	-	-	653	80	1	734
Aanpassing disconteringsvoet	-	-	-	-	-	-
Vrijval	(55)	(178)	(199)	-	(2)	(434)
Onttrekkingen	(23)	-	(364)	(1)	(3)	(391)
Reclassificaties	-	88	-	-	-	88
Oprenting (indien contante waarde wordt toegepast)	21	-	-	3	-	24
Stand per 31 december 2020	2,035	80	2,114	373	16	4.618

Van de voorzieningen is een bedrag van 693 miljoen euro (2019: 685 miljoen euro) als kortlopend (korter dan een jaar) aan te merken.

12.1. Opruim- en verwijderingsverplichtingen

De voorziening voor opruim- en verwijderingsverplichtingen, die dient ter dekking van de toekomstige kosten voor de verplichting van de opruim- en verwijderingskosten voor het deel van de olie- en gaswinningsinstallaties in eigendom van de NAM.

De belangrijkste onzekerheden in de voorzieningen betreft de inschatting van de toekomstige kosten het moment waarop de activiteit wordt uitgevoerd. De uiteindelijke onttrekking van de voorziening kan dus afwijken van de huidige geschatte kosten. De gehanteerde disconteringsvoet is 1% (2019: 1%).

12.2. Latente belastingverplichtingen

Voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa en onderhanden projecten, bodemdaling voorziening, opruim- en verwijderingsverplichtingen, financiële leases en voorwaarts verrekenbare verliezen is een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd. Onder de latente belastingverplichting per 31 december 2020 is een post opgenomen uit hoofde van beschikbare voorwaartse verliescompensatie en tax credits ter grootte van 8 miljoen euro (2019: 69 miljoen euro). De toepasbaarheid van deze voorwaartse verliescompensatie is ongelimiteerd in het aantal jaren.

12.3. Voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

Deze voorziening heeft betrekking op te vergoeden kosten als gevolg van de aardbevingen die samenhangen met de gaswinning uit het Groningen-veld. Deze voorziening heeft betrekking op schadeclaims, preventief versterken van gebouwen en infrastructuur, compensatiemaatregelen en uitvoeringskosten van de fondsen belast met het uitvoeren van het schade- en versterkingsproces, respectievelijk het Instituut Mijnbouwschade Groningen en Nationaal Coördinator Groningen. In 2020 is de NAM volledig op afstand geplaatst van de schadeafhandeling en het versterkingsproces. De nog lopende regelingen, onder meer de nieuwbouw- en waarderegeling, zijn overgedragen aan de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Ook de werkzaamheden van het Centrum Veilig Wonen (CVW) zijn volledig overgegaan naar de NCG. Als gevolg van het volledig op afstand plaatsen van de NAM, is het schattingsrisico ten aanzien van deze voorziening verder toegenomen. De voorziening is bepaald aan de hand van de meest recente inzichten en beschikbare informatie zoals onder andere verstrekt door de NCG en het CVW. Op basis hiervan zijn de best mogelijke inschattingen gemaakt van de verwachte kosten.

De uiteindelijke omvang van deze kosten is in sterke mate afhankelijk van nieuwe informatie en inzichten over de aantallen, kosten en timing van de te versterken gebouwen, de te hanteren versterkingsnormen alsmede uitkomsten van gerechtelijke procedures en compensatieregelingen. De gehanteerde disconteringsvoet is 0%.

12.4. Bodemdaling

De voorziening voor bodemdaling, die dient ter dekking van de toekomstige kosten voor de verplichting inzake bodemdaling, welke zich kunnen voordoen tijdens en na de winningsfase, waarvoor de NAM aansprakelijk is.

De belangrijkste onzekerheden in de voorzieningen betreft de inschatting van de toekomstige kosten en op moment wanneer dit plaatsvindt. De uiteindelijke onttrekking van de voorziening kan dus afwijken van de huidige geschatte kosten. De gehanteerde disconteringsvoet is 1% (2019: 1%).

12.5. Overige voorzieningen

Deze voorziening bestaat onder andere uit een voorziening voor reorganisatiekosten, verplichtingen die zijn opgenomen voor arbeidsongeschiktheidskosten alsmede toekomstige uitkeringen die voortkomen uit overige aanvullende arbeidsvoorwaarden.

13. Langlopende Schulden

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
(x 1 miljoen euro)		
Financiële leaseverplichtingen	57	60
Overige schulden (Regiofonds)	165	210
	<u>222</u>	<u>270</u>

13.1. Financiële leaseverplichtingen

De financiële leaseverplichtingen zijn als volgt onder te verdelen:

	<u>Contante waarde</u>		<u>Minimale betalingen leasetermijnen</u>	
	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
(x 1 miljoen euro)				
Verplichtingen < 1 jaar	3	4	7	7
Verplichtingen > 1 jaar en < 5 jaar	16	15	29	29
Verplichtingen > 5 jaar	41	45	57	64
	<u>60</u>	<u>64</u>	<u>93</u>	<u>100</u>
Af: toekomstige rente	-	-	(33)	(36)
	<u>60</u>	<u>64</u>	<u>60</u>	<u>64</u>

De financiële leaseverplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar zijn onder de kortlopende schulden opgenomen.

De gemiddelde rentevoet bedraagt 7% (2019: 7%). Het bedrag dat aan voorwaardelijke leasebetalingen in de winst- en verliesrekening is verwerkt bedraagt 3 miljoen euro (2019: 3 miljoen euro).

13.2. Overige Schulden – Regiofonds bijdrage

De schulden ten behoeve van het regiofonds zijn als volgt onder te verdelen

	31-12-2020	31-12-2019
(x 1 miljoen euro)		
Verplichtingen < 1 jaar	45	45
Verplichtingen > 1 jaar en < 5 jaar	60	90
Verplichtingen > 5 jaar	60	75
	<u>165</u>	<u>210</u>

Onder de langlopende schulden is NAM's verplichting opgenomen voortvloeiend uit de bepaling van het Akkoord op Hoofdlijnen om bij te dragen aan "perspectief voor de regio". Op grond van deze bepaling dient de NAM een bedrag van totaal 300 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de jaren 2018 tot en met 2029 voor de versterking van de economie en leefbaarheid die de regio Groningen ondersteunen. Over deze bijdrage is geen rente verschuldigd en de einddatum van deze verplichting is 1 juli 2029, eveneens zijn geen zekerheden verstrekt voor deze verplichting. Tot aan de balansdatum van 31 december 2020 is 135 miljoen euro voldaan.

14. Kortlopende schulden en overlopende passiva

	31-12-2020	31-12-2019
(x 1 miljoen euro)		
Schulden groepsmaatschappijen	19	22
Financiële leaseverplichtingen	3	4
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	368	202
Afdrachten, Belastingen premies sociale verzekeringen	0	55
Overige schulden en overlopende passiva	596	461
	<u>986</u>	<u>744</u>

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar (2019: idem). De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

14.1. Afdrachten, Belastingen en premies sociale verzekeringen

	31-12-2020	31-12-2019
(x 1 miljoen euro)		
Omzetbelasting	0	55

De eindbalans van de post Omzetbelasting is verantwoord onder de vorderingen (noot 9.2).

14.2. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2020	31-12-2019
(x 1 miljoen euro)		
Nog te ontvangen facturen	350	170
Vooruitontvangen betalingen	120	120
Overlifts	4	4
Personeelsgerelateerde verplichtingen	83	18
Nog te betalen heffingen	36	129
Overig	3	20
	596	461

15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Op 21 september 2020 heeft de minister van EZK in zijn vaststellingsbesluit bekendgemaakt dat 8,1 miljard m³ het productieplafond is voor het gasjaar 2020-2021. Daarnaast heeft de minister nogmaals bevestigd het Groningenveld na het voorjaar van 2022 alleen nog nodig te hebben als reservemiddel. De gaswinning uit het Groningenveld is hiermee structureel en materieel lager dan het in maart 2018 door het kabinet vastgestelde Basispad. Gesprekken tussen de overheid en de aandeelhouders van NAM om de balans van het gehele pakket van afspraken uit het Akkoord of Hoofdlijnen van juni 2018 te herstellen, hebben nog niet geleid tot een oplossing. Voor de gewijzigde inzet van de ondergrondse gasopslag in Norg is in maart 2021 een arbitrageovereenkomst overeengekomen met de overheid voor de vaststelling van een kostenvergoeding.

Als gevolg van het Kabinetbesluit van 17 januari 2014 over de door gaswinning uit Groningen veroorzaakte aardbevingen, alsmede de Tijdelijke overeenkomst Schade-afhandeling Groningen van 31 januari 2018, het Akkoord op Hoofdlijnen van 25 juni 2018, de Interim betalingsovereenkomst versterken van 22 november 2018 en de Tijdelijke wet Groningen van 1 juli 2020, zijn toekomstige verplichtingen ontstaan. Deze verplichtingen hebben vooral betrekking op schadeherstel, versterkingen die noodzakelijk zijn om aan de veiligheidsnorm te voldoen en compensatiemaatregelen voor de regio. Een voorziening is opgenomen voor schadeclaims, versterken van gebouwen en infrastructuur, compensatiemaatregelen en uitvoeringskosten van de fondsen belast met het uitvoeren van het schade- en versterkingsproces. Een voorziening wordt alleen opgenomen wanneer er onvermijdelijke verplichtingen zijn aangegaan die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden. De kosten worden toegerekend aan de gaswinning uit het Groninger gasveld, waarvan 60% ten laste van de NAM komt.

Per 31 december 2020 heeft de NAM een bedrag van 80 miljoen euro aan bankgaranties uitstaan. Van dit bedrag relateert 72 miljoen euro aan zekerheden die gesteld zijn in het kader van de toekomstige ontmanteling van olie- en gasinstallaties op zee. Daarnaast heeft een bedrag van 8 miljoen euro betrekking op bankgaranties die zijn verstrekt in het kader van sloop/nieuwbouw van een aantal objecten in Groningen.

Ultimo boekjaar zijn de toekomstige minimale leasebetalingen uit hoofde van operationele leases als volgt te specificeren:

	2020	2019
(x 1 miljoen euro)		
Te betalen:		
Binnen één jaar	20	27
Tussen één en vijf jaar	53	67
Meer dan vijf jaar	12	8
Totaal	85	102

Operationele leases betreffen voornamelijk leases voor bedrijfsmiddelen van tijdelijke aard. Gedurende het verslagjaar is 22 miljoen euro aan operationele lease betalingen verwerkt in de winst- en verliesrekening (2019: 27 miljoen euro).

16. *Netto-omzet*

De verkoopopbrengst kan als volgt worden onderverdeeld:

(x 1 miljoen euro)	2020	2019
Nederland	1.029	2.287
Europa	43	61
Totaal	1.072	2.348

De verkoopopbrengst kan als volgt worden gespecificeerd naar product:

(x 1 miljoen euro)	2020	2019
Gas- en gas gerelateerde activiteiten	998	2.231
Olie, condensaat en overige producten	74	117
Totaal	1.072	2.348

17. *Overige bedrijfsopbrengsten*

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan hoofdzakelijk uit inkomsten die samenhangen met levering van gas uit hoofde van een contract met de energieleverancier van de NAM. Daarnaast bestaat deze post uit royaltyinkomsten voor in het verleden verkochte velden en gebruikersvergoedingen voor het gebruik van installaties en pijpleidingen die eigendom van de NAM zijn.

18. *Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten*

De kosten voor uitbesteed werk en andere externe kosten bevatten de kosten voor uitbesteed werk en andere externe kosten, gemaakt ten behoeve van de reguliere bedrijfsactiviteiten zoals operaties, onderhoud en ondersteunende diensten.

19. *Lonen en salarissen en sociale lasten*

Gedurende het jaar 2020 waren gemiddeld 1.248 werknemers (2019: 1.302) in dienst op basis van een volledig dienstverband en werkzaam in Nederland. Per 31 december 2020 zijn dit 1.120 werknemers (31 december 2019: 1.281). Deze medewerkers verrichten werkzaamheden welke ten laste komen van de NAM en haar partners. Het deel van de personeelskosten welke ten laste komen van de operationele kosten van de NAM bedraagt circa 55% (2019: 55%) van onderstaande.

De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten voor de NAM en haar partners zijn als volgt geweest:

(x 1 miljoen euro)	2020	2019
Lonen en salarissen	134	149
Sociale lasten	12	14
Pensioenlasten	28	13
	174	176

De pensioenlasten bedroegen in totaal 28 miljoen euro (2019: 13 miljoen euro). In 2020 was de werkgevers pensioenbijdrage 30% (2019: 14%) van het pensioengevend salaris per medewerker.

20. Heffingen

De heffingen bestaan uit cijns heffingen voor 38 miljoen euro (2019: 133 miljoen euro).

21. Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten bestaat overwegend uit de dotatie aan de voorzieningen zoals toegelicht in noot 12 (exclusief latente belastingverplichting en opruim- en verwijderingsvoorziening, voor zover de dotatie via de boekwaarde van het betreffende materieel vast actief heeft plaatsgevonden).

22. Rentelasten/baten en soortgelijke kosten

	2020	2019
(x 1 miljoen euro)		
Rentelasten/baten	(23)	(15)
Oprenting voorziening	(24)	(40)
Totaal	(47)	(55)

De geactiveerde rentelasten gedurende het boekjaar zijn nihil (2019: nihil).

23. Belastingen

De belasting over het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten bedrage van -461 miljoen euro (2019: 67 miljoen euro) kan als volgt worden toegelicht:

	2020
(x 1 miljoen euro)	
Belastingen over huidig resultaat boekjaar	(127)
Aanpassingen i.v.m. belasting vorige boekjaren	(156)
Acute vennootschapsbelasting	(283)
Latente vennootschapsbelasting huidig boekjaar	(178)
Totale belastinglast	(461)

De effectieve belastingdruk over 2020 bedraagt 59% (2019: 28%). De aanpassing in verband met belasting vorige boekjaren heeft voor 69 miljoen euro betrekking op de toepassing van achterwaartse verliesverrekening als gevolg van de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet Groningen in maart 2020 die mogelijk maakt dat voor Winsttaandeel de resultaten uit Groningen verrekend kunnen worden met resultaten uit andere winningsvergunningen. Daarnaast heeft 68 miljoen euro betrekking op de fiscale aanpassing van de disconteringsvoet voor voorzieningen van 2% naar 1% in de aangifte over boekjaar 2019.

De NAM is onderworpen aan verschillende belastingregimes zoals beschreven in paragraaf 4.6. Het gewogen gemiddelde nominale belastingtarief voor vennootschapsbelasting, Winsttaandeel en Staatsaandeel bedraagt 50% (2019: 45%). Het verschil tussen het effectieve en gecombineerde nominale belastingtarief voor 2019 en 2020 wordt onderstaand toegelicht:

	2020	2019
Nominale belastingtarief	50%	45%
Toepassing kostenverhoging Winsttaandeel (Mijnbouwwet art. 68 lid 3)	8%	(30%)
Wijziging tarief latente belastingen	(1%)	9%
Aanpassing i.v.m. belasting vorige boekjaren	2%	3%
Overig	0%	1%
Effectieve belastingtarief	59%	28%

24. Accountantskosten

De accountantscontrole voor het boekjaar 2020 is uitgevoerd door EY Accountants LLP, voor het jaar 2020 bedroegen de totale kosten voor de audit werkzaamheden 554.000 euro.

(x 1.000 euro)	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Controle van de jaarrekening	473	495
Andere controlewerkzaamheden	81	115
Andere niet-audit werkzaamheden	37	37
	<u>591</u>	<u>647</u>

Bovenstaande honoraria betreffen de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

25. Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor geldmiddelen zijn opgeofferd.

26. Verbonden partijen

Transacties tussen de NAM en GasTerra worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld met uitzondering voor het ingekochte Gronings aardgas, hiervoor geldt dat de prijsvaststelling is gebaseerd op een voor GasTerra door de aandeelhouders vastgestelde winst.

27. Gebeurtenissen na balansdatum

De gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan in de periode na balansdatum tot de opmaak van deze jaarrekening, zijn meegenomen in beoordeling van de feitelijke situatie per balansdatum.

In januari 2021 heeft de NAM de details bekend gemaakt van een reorganisatieplan die is gericht op het verder afslanken van de NAM en bijdraagt aan de transformatie tot een organisatie die in staat is snel en flexibel te reageren op veranderingen. De financiële gevolgen van het reorganisatieplan zijn niet opgenomen onder de jaarrekeningpost Voorzieningen aangezien per balansdatum nog niet werd voldaan aan de verslaggevingscriteria voor het vormen van een voorziening. De financiële gevolgen zijn bij het opmaken van deze jaarrekening nog niet betrouwbaar in te schatten.

Voor de gewijzigde inzet van de ondergrondse gasopslag in Norg is in maart 2021 een overeenkomst gesloten met de overheid voor de vaststelling van een marktconforme vergoeding. Deze vergoeding wordt periodiek uitbetaald gedurende een periode tot en met 2024 en relateert aan een aantal elementen, te weten het gemiste volume van 11,9 miljard m3 waarvoor pseudo G-gas ingekocht moet worden, de additionele kosten als gevolg van het wegvallen van flexibiliteit uit Norg, de extra transportkosten voor het pseudo G-gas en de gederfde inkomsten door het wegvallen van optimalisatiemogelijkheden. De vergoeding heeft betrekking op de gasjaren 2019-2020 tot en met 2026-2027 en wordt toegerekend aan de Maatschap Groningen waarvan 60% ten gunste van de NAM komt. De hoogte van de vergoeding wordt in arbitrage vastgesteld aan de hand van de uitgangspunten zoals opgenomen in de Overeenkomst Vaststelling Vergoeding Norg. De hoogte van de vergoeding is onder andere afhankelijk van de gasprijs.

28. Bezoldiging bestuurders en commissarissen

De bestuurder en commissarissen zijn onbezoldigd. Tevens kent de NAM één directielid welke namens de bestuurder de dagelijks gang van zaken leidt.

29. Resultaat deelnemingen

Hieronder is het aandeel in de resultaten van op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen opgenomen.

	2020	2019
(x 1 miljoen euro)		
Resultaat NAM pipeline B.V.	1	1

's-Gravenhage, 31 maart 2021
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

De Directeur

De Raad van Commissarissen

J. Atema

R.M. de Jong
R.G. de Jongh
P.A. Costello
J. Beckers
P.M. Tobin
T.W. Schuessler

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

Uit de statuten blijkt dat de behaalde jaarwinst ter vrije beschikking staat van de algemene vergadering. Dividenduitkeringen zijn pas toegestaan indien aan de voorwaarden wordt voldaan van het Akkoord op Hoofdpijnen van 25 juni 2018 tussen de aandeelhouders van de NAM en de minister van Economische Zaken en Klimaat.

Nevenvestigingen

De NAM heeft nevenvestigingen in Den Helder, Sappemeer, Farmsum en Vondelingenplaat (Rotterdam).

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en het bestuur van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te 's Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de winst-en-verliesrekening over 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur

noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 31 maart 2021

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.J. Vernooij RA